

10-09-2019

Opinie Stikstofdebat

Minder stikstof moet van de boeren komen

Het voorstel voor minder, maar grotere natuurgebieden is kansloos. Alleen een kleinere veestapel biedt soelaas, meent Friso de Zeeuw, emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling aan de TU Delft.

[Friso de Zeeuw](#)

Het rechterlijk verbod op stikstofuitstoot in de buurt van natuurgebieden legt tal van bedrijfsuitbreidingen, woningbouw- en infrastructuurplannen stil. Het houdt betrokken overheden en bedrijven volledig in zijn greep; de stemming is paniekerig.

Belanghebbenden zoeken naarstig naar methoden om de impasse te doorbreken. Zo stelde de landbouwwereld bij monde van LTO-voorzitter Calon voor om de 160 Natura 2000-gebieden te vervangen door minder, maar grotere gebieden. Dat is op zich een zinnige gedachte, want al die kleine natuurgebieden leggen in hun wijde omgeving forse beperkingen op aan economische ontwikkelingen. In grote natuurgebieden kan ook een rijkere flora en fauna tot wasdom komen dan op eco-eilandjes.

De mislukking van het OostvaardersWold

Maar neem het OostvaardersWold, het ambitieuze plan om een robuuste natuurzone tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe aan te leggen. De schop ging bijna de grond in, toen in 2010 staatssecretaris Bleker de rijksbijdrage terugtrok. Twee jaar later bracht LTO de genadeklap toe met een juridische procedure bij de Raad van State.

Het voorstel voor minder, maar grotere natuurgebieden mag inhoudelijk interessant zijn, juridisch en waarschijnlijk ook maatschappelijk is het kansloos. Is een gebied eenmaal aangewezen voor Natura 2000, dan is dat in principe niet meer te wijzigen, zo bepaalt de Europese wetgeving. Nederland heeft in 2003 de keuze gemaakt voor veel kleine gebieden; daar zitten we aan vast.

Misschien valt het gesprek aan te gaan met de EU over een breed plan voor totale renovatie van het Natura 2000-beleid in Nederland. Dat zou precieze aanwijzing van de nieuwe, grote natuurgebieden vergen én beschikbaarstelling van honderden miljoenen euro om daar de

natuurkwaliteit op het juiste peil te brengen. Geen vage intenties, maar zekerheden wil Europa dan zien. Dat gaat waarschijnlijk niet lukken; kijk naar het drama van het OostvaardersWold.

Verkeer en woningbouw zijn het probleem niet

Zijn ingrijpende maatregelen noodzakelijk nu herziening van de natuurgebieden geen bewandelbare weg lijkt? Eigenlijk geldt dat alleen voor de agrarische sector, veroorzaker van 70 procent van de stikstofuitstoot. Naast een zoektocht naar technische innovaties komt een maatregel zoals verkleining van veestapel steeds dichterbij de politieke realiteit. Dat zat er al aan te komen; stikstof geeft de laatste zet.

Bij het verkeer (10 procent van de stikstofuitstoot) komt men met praktische maatregelen zoals snelheidsbeperkingen vaak al een heel eind. Alleen de VVD moet op dit dossier nog door de politieke barrière. Selectieve uitbreiding van weginfrastructuur in de buurt van natuurgebieden blijft mogelijk. Voor een project van groot openbaar belang en het ontbreken van alternatieve oplossingen is overschrijding van de stikstofuitstoot toegestaan. Mits het verlies aan ecologische waarden wordt gecompenseerd. De afweging hoort eigenlijk bij uitstek thuis in de politieke arena. De rechter zou zich moeten richten op de controle of de overheid haar huiswerk zorgvuldig heeft gemaakt. Het blijft een beoordelingskwestie en geen exacte wetenschap.

Woningbouwprojecten dragen nauwelijks bij aan de stikstofuitstoot. De stelling van projectontwikkelaarsclub Neprom dat een gemiddeld woningbouwproject minder dan 1 gram stikstof per hectare per jaar veroorzaakt, snijdt hout. Dat is minder dan een zakje Pokon in de bloemenvaas.

Met de vaststelling van een ondergrens voor stikstofdepositie, waaronder het negatieve effect op de natuur verwaarloosbaar is, kunnen de meeste woningbouwplannen vlot worden - getrokken. Duitsland kent al zo'n ondergrens.